

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 991/06
19.09.2006. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Predraga Trifunovića, predsednika veća, Jasminke Stanojević, Vesne Popović, Mirjane Grubić i Milomira Nikolića, članova veća, u parnici tužioca AA, čiji je punomoćnik AB, advokat, protiv tužene Republike Srbije, koju zastupa Republički javni pravobranilac, radi sticanja bez osnova, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž. 8954/05 od 13.12.2005. godine, u sednici veća održanoj 19.09.2006. godine, doneo je

P R E S U D U

PREINAČUJE SE presuda Okružnog suda u Beogradu Gž. 8954/05 od 13.12.2005. godine tako što se žalba tužioca odbija kao neosnovana i presuda Prvog opštinskog suda u Beogradu P. 4762/02 od 19.04.2005. godine POTVRĐUJE u stavu drugom i trećem izreke, a zahtev za naknadu troškova drugostepenog postupka se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Prvog opštinskog suda u Beogradu P. br. 4762/02 od 19.04.2005. godine, stavom prvim izreke delimično je usvojen tužbeni zahtev i tuženi je obavezan da tužiocu na ime povraćaja neosnovano oduzetog novca plati iznos od 215.290,86 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.04.2004. godine u roku od 15 dana. Drugim stavom izreke odbijen je tužbeni zahtev u preostalom delu od 3.805.635,14 dinara, kao i zahtev za isplatu zakonske zatezne kamate na dosuđeni iznos za period od 15.11.2003. godine pa do 30.04.2004. godine. Poslednjim stavom izreke tuženi je obavezan da tužiocu na ime troškova parničnog postupka isplati iznos od 111.185,00 dinara u roku od 15 dana.

Presudom Okružnog suda u Beogradu Gž. 8954/05 od 13.12.2005. godine, stavom prvim izreke preinačena je prvostepena presuda u drugom stavu tako što je tuženi obavezan da tužiocu isplati 3.805.635,14 dinara, kao i zakonsku zateznu kamatu na iznos od 215.290,86 dinara za period od 15.11.2003. do 30.04.2004. godine. Drugim stavom izreke preinačeno je i rešenje o troškovima postupka tako što je tužena obavezana da tužiocu ove troškove isplati u iznosu od 247.190,00 dinara, a poslednjim stavom izreke tuženi je obavezan da tužiocu naknadi i troškove drugostepenog postupka od 102.200,00 dinara.

Protiv pravnosnažne presude donete u drugom stepenu, tuženi je blagovremeno izjavio reviziju zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu člana 399. Zakona o parničnom postupku, Vrhovni sud je našao da je revizija osnovana.

U postupku nema bitne povrede na koju ovaj sud pazi po službenoj dužnosti.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, rešenjem Gradskog sudije za prekršaje od 22.11.1993. godine tužilac je oglašen odgovornim za prekršaj iz člana 6. stav 1. tačka 1. Uredbe o zabrani kupovine i prodaje deviza i efektivnog stranog novca van jedinstvenog deviznog tržišta i unošenju i iznošenju dinara, te je kažnjen novčanom kaznom a izrečena mu je i zaštitna mera oduzimanja novca u iznosu od 12.010.500,00 tadašnjih dinara, kao i deviza. Ovo rešenje je preinačeno rešenjem Veća za prekršaje u Beogradu U. II br. 311/94 od 03.03.1994. godine tako što je prekršajni postupak protiv tužioca obustavljen. Pravnosnažnom presudom donetom u toku ovog postupka tuženi je obavezan da tužiocu vrati oduzete devize. Što se tiče dinarskih sredstava, prema nalazu i mišljenju sudskog veštaka od 27.05.2004. godine, koji je prihvatio prvostepeni sud, oduzeti novac od tužioca u iznosu od 12.010.500,00 dinara dana 21.02.1992. godine revalorizovan do 03.07.1993. godine po stopi rasta cena na malo, zatim do 23.01.1994. godine po stopi zakonske zatezne kamate, potom do 07.04.1994. godine po godišnjoj stopi od 15% i posle toga po stopi zakonske zatezne kamate na dan 30.04.2004. godine iznosi 215.290,86 dinara, na koji iznos je prvostepeni sud i usvojio tužbeni zahtev dosuđujući i zakonsku zateznu kamatu počev od dana veštačenja pa do isplate. Prema nalazu istog veštaka oduzeti novac konvertovan u nemačke marke po tržišnom kursu na dan oduzimanja, a potom u evro, sa domicilnom kamatom od dana oduzimanja, ukoliko bi se opet konvertovao u dinare na dan veštačenja iznosio bi 4.020.926,00 dinara.

Drugostepeni sud je odlučujući o žalbi tužioca izjavljenoj protiv prvostepene presude u odbijajućem delu, preinačio prvostepenu presudu tako što je, prihvatajući nalaz i mišljenje veštaka u delu kojim je vrednost oduzetog novca utvrđena vezivanjem za tržišnu vrednost strane valute u vreme oduzimanja, tužbeni zahtev usvojio u celosti, kao u stavu prvom izreke ove presude. Prema stavu drugostepenog suda, za novčano potraživanje koje je u uslovima visoke inflacije do 24.01.1994. godine obezvređeno, načelo jednake vrednosti uzajamnih davanja iz člana 15. stav 1. ZOO, ovlašćuje tužioca da traži, a sud da mu dosudi ili štetu po članu 278. stav 2 istog Zakona ili valorizovan iznos potraživanja po stopi rasta cena na malo prema podacima saveznog

stav 2. istog zakona ili valorizovan iznos potraživanja po stopi rasta cena na malo prema podacima saveznog organa za poslove statistike o dospelosti potraživanja do 24.01.1994. godine, od kada tužilac ima pravo na zakonsku zateznu kamatu po Zakonu o visini stope zatezne kamate. Potpuna naknada štete iz navedene zakonske odredbe, po stavu ovog suda može se utvrditi vezivanjem dinara za čvrstu valutu, odnosno nemačku marku u vreme oduzimanja novca od tužioca. Kako se prema odredbi člana 186. ZOO obaveza naknade štete smatra dospelom od trenutka nastanka štete, tužilac ima pravo na domicilnu kamatu od dana oduzimanja novca kako je ona obračunata od strane veštaka.

Osnovano se revizijom tuženog ukazuje na pogrešnu primenu materijalnog prava.

Obaveza tuženog da vrati oduzeti novac tužiocu ima se utvrditi po pravilima stečenog bez osnova (član 210. ZOO), a ne po pravilima odgovornosti za štetu.

Naime, odgovornost tužene za štetu mogla bi se jedino zasnovati na odredbama člana 172. ZOO, po kome pravno lice odgovara za štetu koji njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija, odnosno ukoliko je šteta nastala kao posledica nezakonitog ili nepravilnog rada njenih organa. Činjenica da je prekršajni postupak obustavljen i to zbog nastupanja apsolutne zastarelosti ne ukazuje na nezakonit rad organa tuženog koji su u postupku kontrole i nadzora bili ovlašćeni da privremeno oduzmu novac nađen kod tužioca (član 7. stav 1. Uredbe o zabrani kupovine i prodaje deviza i efektivnog stranog novca van jedinstvenog deviznog tržišta i o unošenju i iznošenju dinara).

Dakle, kako se ne radi o šteti, već o sticanju bez osnova (obustavljanjem prekršajnog postupka otpao je osnov daljeg zadržavanja novca), obaveza vraćanja se ima utvrditi u skladu sa odredbama člana 210. i člana 214. ZOO, kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud. Dosuđeni iznos prvostepenom presudom je valorizovani iznos novčanih sredstava na dan 23.01.1994. godine na koji je nadalje obračunata kamata po stopi zakonske zatezne kamate u skladu sa zakonom koji utvrđuju visinu i način obračuna ove kamate. Utvrđivanje obaveze na način i u iznosima kako je to učinio drugostepeni sud, bilo bi protivno navedenim zakonskim odredbama, kao i osnovnom načelu savesnosti i poštenja iz člana 12. ZOO.

Na osnovu člana 407. stav 1. ZPP-a, odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća - sudija

Predrag Trifunović, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice,

Mirjana Vojvodić

st